

TERMÍN: 01.09.2021

xx25936xx
Recenzia C
Slavomír Hidas
slavomir.hidas@mfsr.sk

Prosím nezasahujte do tejto tabuľky

RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Slavomír Hidas**NÁZOV MATERIÁLU: **Čo sa počas praxe naučíš, počas práce zúročíš**TYP VÝSTUPU*[1]: **Analýza**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR - Inštitút sociálnej politiky**AUTORI/KY: **Juraj Petráš;**

SPOLUAUTORI/KY: - - ; - - ; - - ; - -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **2**

PRIPOMIENKY:

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Odporúčania, Zhrnutie	Nesúhlasím s návrhom textácie odporúčania: <i>„Zvýšiť finančné prostriedky na podporu mladých absolventov prostredníctvom príspevku na absolventskú prax.“</i>	Samotná analýza priznáva nižší záujem o absolventskú prax aj z dôvodu iného nástroja „Praxou k zamestnaniu“. Uvedené odporúčanie by dávalo zmysel, ak by sa porovnala účinnosť oboch nástrojov (resp. aj iných nástrojov na podporu absolventov)	Súhlasím, že porovnanie dvoch opatrení by prinieslo viac informácií a pravdepodobne by viedlo k lepším odporúčaniam. Avšak, táto analýza sa zameriavala primárne na kontrafaktuálne hodnotenie jedného konkrétneho opatrenia. Výsledky

			<p>a navýšené financovanie by dostal úspešnejší nástroj. Zdroje by sa tak mohli navýšiť o výdavky na menej úspešný nástroj.</p>	<p>analýzy ukazujú, že opatrenie má pozitívny čistý efekt na účastníkov a rýchlu návratnosť investície. Preto je odporúčanie na zvýšenie finančných prostriedkov na opatrenie pochopiteľné. Nástroj „<i>Praxou k zamestnaniu</i>“ plánuje vyhodnotiť samostatne v nasledujúcom výstupe.</p>
2	<p>Odporúčania, Zhrnutie</p>	<p>Nesúhlasím s návrhom textácie odporúčania: „<i>Zvýšiť atraktivnosť absolventskej praxe pre UoZ.</i>“</p>	<p>Samotná analýza priznáva nižší záujem o absolventskú prax aj z dôvodu iného nástroja „<i>Praxou k zamestnaniu</i>“. Uvedené odporúčanie by dávalo zmysel, ak by sa porovnala účinnosť oboch nástrojov (resp. aj iných nástrojov na podporu absolventov) a navýšené financovanie by dostal úspešnejší nástroj. Zdroje by sa tak mohli navýšiť o výdavky na menej úspešný nástroj. Na zvýšenie atraktivity by sa zároveň mohol úspešnejší nástroj nastaviť tak, aby prilákal viac mladých ľudí alebo sa maximalizovala jeho účinnosť.</p>	<p>Súhlasím, že porovnanie dvoch opatrení by prinieslo viac informácií a pravdepodobne by viedlo k lepším odporúčaniam. Avšak, táto analýza sa zameriavala primárne na kontrafaktuálne hodnotenie jedného konkrétneho opatrenia. Výsledky analýzy ukazujú, že opatrenie má pozitívny čistý efekt na účastníkov a rýchlu návratnosť investície. Nástroj „<i>Praxou k zamestnaniu</i>“ plánuje vyhodnotiť samostatne v nasledujúcom výstupe.</p> <p>Odporúčanie na zvýšenie atraktivity absolventskej praxe je v kontexte toho, že opatrenie je podľa analýzy pre účastníkov a štát prospešné a preto navrhujeme účasť na praxi zatraktívniť vyšším príspevkom ako je 130 eur/mes.</p>

3	Odporúčania, Zhrnutie	Bolo by vhodné doplniť, že súčasťou podobného typu nástrojov (absolventská prax alebo nástroj „Praxou k zamestnaniu“) by mohli byť aj možnosti dokončenia alebo doplnenia vzdelania, či absolvovanie kurzov pre účastníkov.	S cieľom zefektívnenia nástrojov pre mladých ľudí by mala byť súčasťou podobných nástrojov aj možnosť zvyšovania zručností vzdelávaním (napr. dokončenie alebo doplnenie vzdelania, kurzy). Takáto možnosť by mohla byť riešená aj v spolupráci so zamestnávateľmi. Nevyhnutnosťou je však zrejme spolupráca s rezortom školstva.	Cieľovou skupinou Príspevku na vykonávanie absolventskej praxe sú čerství absolventi, ktorí nedávno doštudovali školu a na základe toho sa ocitli na úrade práce. Táto skupina práve doštudovala a asi je vhodnejšie ponúkať jej pracovnú prax ako AOTP s ďalším vzdelávaním. Nástroj „Praxou k zamestnaniu“ je zas širšie pre všetkých mladých UoZ, ale funguje na princípe zamestnania UoZ.
3	Str. 6, posledný odsek, časť <i>Efekty absolventskej praxe sú väčšie u žien a v Prešovskom a Košickom kraji</i>	Odporúčam výsledky v tejto časti spojiť s výsledkami, ktoré hovoria, v akej oblasti je účinnosť programu najvyššia (vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálna pomoc; časť <i>Efekty praxe boli najvyššie v oblastiach vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálna pomoc</i>).	Intuitívne sa javí, že v spomenutých oblastiach s nadpriemernou účinnosťou môže prevládať zamestnanosť žien. To by vysvetľovalo, prečo možno pozorovať vyššiu účinnosť u žien účastníčok programu oproti mužom účastníkom. Odporúčam preto doplniť údaje o podiele žien a mužov v sledovaných oblastiach. Tiež odporúčam doplniť vysvetlenie aj zo zahraničného výskumu, prečo dochádza k rôznym efektom medzi pohlaviami.	Zpracované vysvetlenie rozdielu v efekte opatrenia medzi mužmi a ženami, ktorý bol do veľkej miery zapríčinený pracovnou oblasťou v ktorej absolventi prax vykonávali. Doplnený podiel žien v oblastiach s väčším čistým efektom opatrenia. Doplnené jedno z vysvetlení zahraničného výskumu.
4	Str. 7, druhý odsek, časť <i>Efekty absolventskej praxe sú väčšie u žien a v</i>	Odporúčam zahrnúť do analýzy aj prvok regionálnej mobility účastníkov.	V analýze by bolo vhodné ukázať výsledky, či účinnosť absolventskej praxe závisí od vzdialenosti miesta výkonu práce od bydliska (trvalého pobytu). Alternatívne by bolo zaujímavé dátovo overiť, či účasť na absolventskej praxi zvyšuje mobilitu	Vďaka za pripomienku, avšak bohužiaľ pokus odhadnúť účinnosť absolventskej praxe podľa vzdialenosti miesta výkonu práce od trvalého pobytu by bol spojený hneď s dvomi nepresnosťami: a) informácia o mieste výkonu práce je

	<i>Prešovskom a Košickom kraji</i>		účastníkov. Odporúčam tiež doplniť vysvetlenie, prečo je efekt najvyšší práve pri účastníkoch s trvalým pobytom v Košickom a Prešovskom kraji.	nepresná, keďže hovorí o sídle zamestnávateľa u ktorého osoba pracuje, ktoré môže byť iné ako skutočné miesto výkonu práce; b) miesto trvalého pobytu v prípade už pracujúcich často nezodpovedá skutočnému pobytu, keďže hlavne mladí pracujúci ešte zvyknú mať trvalý pobyt u rodičov aj keď s nimi už nebývajú.
5	Str. 7, posledný odsek, časť <i>Efekty praxe boli najvyššie v oblastiach vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálna pomoc</i>	Odporúčam zahrnúť do analýzy aj prvok mobility účastníkov medzi oblasťami vzdelania a zamestnania.	V analýze by bolo vhodné ukázať výsledky, či účinnosť absolventskej praxe závisí od blízkosti oblasti vzdelania a zamestnania. Čiastočne sa to spomína v poslednom odseku na str. 7, keď „nadpriemerné“ oblasti absolventskej praxe súvisia pravdepodobne s rovnakou oblasťou vzdelania.	Vďaka za pripomienku, avšak bohužiaľ takýto odhad účinnosti sa kvôli neúplnosti našich dát nedá spraviť. Údaje o oblasti vzdelania (odbore vzdelania) v dátach Ústredia PSVaR sú v prípade vzorky účastníkov absolventskej praxe vyplnené len na 11 %. Preto sa blízkosť odboru vzdelania a oblasti zamestnania nie je možné vyhodnotiť.
6	Str. 6, tretí odsek, časť <i>Pozitívny čistý efekt pre absolventov stredných aj vysokých škôl</i>	Výrok ÚPSVaR nekorešponduje úplne so závermi štúdie a s iným výrokom rovnakej inštitúcie na inom mieste v analýze.	Výrok na str. 6 „... <i>Pre zamestnávateľov je vysoko efektívny, pretože im nahradí pracovnú silu, menej efektívny z pohľadu úradu, pretože mnoho absolventov škôl naďalej zostáva v evidencii UoZ a zamestnávateľ často s absolventom školy ani po ukončení absolventskej praxe neuzatvorí pracovnú zmluvu</i> “ (ÚPSVaR, 2016) nekorešponduje úplne so závermi	Výrok ÚPSVaR z textu vyhodnený. Vyhodené aj tvrdenie, že je absolventská prax menej efektívna z pohľadu úradu práce (aj keď to „menej“ neodkazovalo na porovnanie s iným opatrením ale na porovnanie výhodnosti so zamestnávateľmi, pre ktorých je

			<p>o relatívne vysokej účinnosti nástroja, aj v porovnaní s inými nástrojmi. Navyše textácia „menej efektívny“ by dávala zmyslen v porovnaní s inými nástrojmi. Cieľom nástroja navyše nemusí byť nutne zotrvanie u zamestnávateľa, ak by si účastníci nachádzali prácu u iných zamestnávateľov. Absolventská prax by tak slúžila na získanie skúseností a zručností pre dlhodobjšie zamestnanie.</p> <p>Takisto si výrok odporuje s výrokom ÚPSVaR na str. 2: „...zároveň je efektívnym nástrojom, umožňujúcim mladému UoZ rýchlejšie sa umiestniť na trhu práce, pričom absolvent školy s absolvovanou praxou je pre zamestnávateľa atraktívnejší“ (ÚPSVAR, 2016).“</p> <p>Odporúčam použiť v analýze najmä tieto argumenty ÚPSVaR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nástroj je z pohľadu zamestnávateľov lákavý, lebo im výrazne zlacňuje pracovnú silu - Relatívne nízka administratívna náročnosť. 	<p>vysoko efektívny/výhodný, keďže nemajú na absolventov žiadne náklady).</p> <p>Tvrdenie, že zamestnávateľa s absolventmi po skončení praxe neuzatvoria zmluvu teraz opieram výlučne o štatistiku, ktorú som spomínal v predošlom odstavci: „Súkromní zamestnávateľa si neponechávajú absolventov praxe. Približne 8 % z účastníkov absolventskej praxe zostáva pracovať u toho istého zamestnávateľa (u ktorého praxovali) aj po skončení praxe, pričom až tri štvrtiny z nich sú zamestnané u štátneho zamestnávateľa a len štvrtina u neštátneho zamestnávateľa.“</p> <p>Súhlasím, že cieľom opatrenia nemusí byť zotrvanie u zamestnávateľa, len konštatujem, že s absolventami neuzatvárajú pracovné zmluvy, čo vychádza z dát.</p>
--	--	--	---	---

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Komentár prináša aktualizáciu vyhodnotenia čistej účinnosti nástroja absolventskej praxe na Slovensku, pričom sa zameriava aj na vyhodnotenie účinnosti podľa viacerých charakteristík a špecifických skupín účastníkov a ich zamestnávateľov. Pozitívom komentára je, že prináša aj konkrétne odporúčania, ako by sa dal nástroj zefektívniť.

Nesúhlasím však s odporúčaniami, ktoré navrhujú zvýšiť financovanie a atraktivnosť nástroja bez toho, aby sa spravilo komplexnejšie vyhodnotenie podobných nástrojov na podporu danej cieľovej skupiny. Stále môže platiť (aj z predošlého výskumu na Slovensku), že ide o nákladovo efektívny a zároveň vysoko účinný nástroj pri podpore absolventov. Zdroje na aktívne opatrenia trhu práce sú však obmedzené, preto by bolo vhodné ho dať do priameho porovnania s ostatnými nástrojmi. Následne by mali byť preferované nástroje s tou najvyššou účinnosťou a efektívnosťou, a to aj vzhľadom na prioritné skupiny aktívacie na trhu práce.

Napriek vyššie spomenutej pripomienke však pre technickú kvalitu odporúčam komentár na publikovanie.

---

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.